

VELDWIJK

Zeitgeist

De gemeente Almere heeft sinds kort de publieke prullenbakken aangesloten op een Ondergronds Afval Transportsysteem. Alles wat er in wordt gegooid wordt meteen ondergronds afgezogen. "Nooit meer volle prullenbakken", aldus een trotse wethouder tegen de TV reporter. Die stelde daarna een vraag over hoe de gemeente omgaat met het probleem van mensen die afval niet in de prullenbak gooien maar het er tegenaan zetten. "Daar treden we streng tegen op", aldus de wethouder. "Bij alle prullenbakken komt een camera te hangen zodat de politie meteen kan optreden als zoiets gebeurt." Ik dacht even aan een aprilgrap maar het was eind november. Ik dacht even aan al die beleidsbeloften dat niet zomaar alles op camera's wordt vastgelegd. Het is 2005. *Het kan in Almere* – kennelijk. Niemand die protesteert. Niemand zelfs die lacht.

Die camera's passen in een mentaliteit. Ik ben niet de eerste die wijst op de onzorgvuldige, autoritaire wind die in ons land is opgestoken. "Liever tien onschuldigen in de cel dan één schuldige op straat", is de mening van de fractievoorzitter van de grootste regeringspartij. Jammer voor de Twee van Putten, voor Cees B. en voor al die anderen die we niet kennen.

Maar ja; normen en waarden zijn er om te worden afgedwongen. Bij die bekrompen, repressieve mentaliteit past ook dat we alles wat maar kan preventief vastleggen. Een reden is daarbij altijd wel te vinden. Desnoods het naast de prullenbak zetten van afval.

Wat in Almere kan, kan overal. Toch werd ik kort geleden nog verrast door het verhaal waar mijn oudste dochter mee thuis kwam. De leerlingen van haar school krijgen binnenkort allemaal een pasje. In elk schoollokaal komt een kaartlezer te hangen. Bij het begin van elke les moeten de pasjes daar voor worden gehouden opdat automatisch wordt geregistreerd of je wel bij de les bent. Zo wordt veel administratie overbodig en kan de leraar zich meer bezig houden met lesgeven. Het kost niet veel moeite om je voor te stellen dat dit systeem wel veel geld kost maar niet werkt. Spijbelen wordt natuurlijk juist eenvoudiger. Geen schijn van kans dat de leraar kan controleren of een leerling een spijbelend vriendje meeregistreert. Vermoedelijk heeft het systeem ook een lokalenregistratie, want anders kun je als spijbelaar je pasje in elk leeg, niet afgesloten lokaal door de kaartlezer halen. Dat wordt dan weer erg gezellig bij een lokalenwisseling. Mijn dochter kwam al op het idee om collectief pasjes te *swappen* met een parallelklas. Werkelijk, wie bedenkt zo'n systeem?

Je zou kunnen stellen dat het bij de gemeente Almere om iets anders gaat dan op het Comenius College in Hilversum. Zo weet de school straks waarschijnlijk juist minder van haar leerlingen, terwijl de Gemeentepolitie het echt niet laat bij kijken of de prullenbakken wel netjes worden gevuld. De overeenkomst ligt in de achterliggende controlementaliteit: veel geld uitgeven aan ICT-oplossingen voor zaken die nergens over gaan. School en Gemeente staan in elk geval midden in de maatschappij, zo zullen we maar zeggen. Wat de schoolcasus zo interessant maakt is de vraag hoe de situatie zich gaat ontwikkelen nadat blijkt dat een pasjes-systeem niet werkt. Terug naar handmatig administreren is ongetwijfeld de laatste optie. Zet de schoolleiding à la Almere straks in elke klas een webcam gericht op de kaartlezer om misbruik tegen te gaan? Krijgt de leraar op zijn PDA foto's van de aangemelde leerlingen om de administratie te controleren? Krijgt elke leerling een enkelbandje of een implantaat met een RFID-chip? Zetten we straks het Burger Service Nummer van de leerling op de kaart en vullen we in *real time* een landelijk spijbelregistratiesysteem? Ik gok er bij voorbaat op dat deze introductie van onzin-ICT zal leiden tot nog meer ICT.

Maar misschien ben ik te pessimistisch en pakt het allemaal goed uit. Misschien zijn jonge mensen nog niet besmet met de 'ze mogen alles van me weten behalve mijn PIN-code' mentaliteit. Misschien beseffen sommige kids dat het toch wel gek is als er op inefficiënte wijze allerlei info-trivia over je wordt vastgelegd, terwijl de school voor het overige niet veel meer van je weet dan je NAW-gegevens, wat cijfers en je *allochstatus*. Misschien zijn er ook wel leraren informatica, economie en zelfs geschiedenis die het pasjessysteem in hun lessen gaan verwerken. In elk geval rept het communicatieblaadje dat mij sinds kort per e-mail (jawell!) wordt toegezonden van het bestaan van een heuse 'antipasjesbrigade'. Misschien, heel misschien wordt er iemand van het bevoegd gezag wakker en zetten ze bij het Comenius College alle kaartjes en kaartlezers in een paar afvalzakken. Mijn dochter brengt ze met alle liefde naar Almere om ze in (of desnoods naast) de plaatselijke prullenbak te gooien.

René Veldwijk

Dr. R.J. Veldwijk (rene.veldwijk@faapartners.com) is oud-leerling van het Comenius college te Hilversum en partner bij FAA Partners. FAA Partners is een onderdeel van de Ockham Groep.